کوردستانی سوریا؛ ڕێکەوتنی هەسەدە و حکومەت و ئایندەی دەسەڵات!.. نوری بەشیر

هەلومەرجی سوریا پێیناوەتە قۆناغێکی نوێوە، چ لە پەیوەند بەجێگاوڕێگای حکومەتی سوریا یان مەسەلەی کوردەوە، کە هەردووکیان لەچوارچێوەی سیاسەتێکی جیهانی و ناوچەییدا دەچێتە پێشەوە کە ئەمریکاو هاوپەیمانەکانی لە نەخشەی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاستدا هەیانە.
واتە ئاڵوگۆڕەکان بۆ حکومەتی سوریا و دەسەڵاتەکەی جولانی (ئەحمەد شەرع) وەک کەسایەتی و ڕژێمێکی ئیسلامی داعشی نوێنەرایەتی ئەو بەرژەوەندیانە دەکات و لەچوارچێوەی ئەو سیاسەتانەدا کاردەکات، بەهەمانشێوەیش لەم هەلومەرجەدا هەر ڕێکەوتن و سازانێکی حکومەتی جولانی لەگەڵ هەسەدە ناتوانێت لەدەرەوەی ئەو بەرژەوەندیە جیهانی و ناوچەییانەی ئەمریکادا بێت لە ئێستادا.
بۆ هەمووان ڕوونە کە سیستەمی چینایەتی دنیای چەند جەمسەری ئەمڕۆ چەند کۆنەپەرستانەو دژی مرۆڤایەتیە، بەشێوەو ئاشتیانەوە خاڵێک نابینرێت لە بەرژەوەندی چینی کرێکاو کەمدەرات و ئازدیخوازی و مرۆڤایەتیدا بێت. ئەم هەلومەرجە ترسناکە زۆر بەئاشکراو بەبەرچاوی جیهانەوە لە سوریاو کوردستانی سوریاو مامەڵەکردن بە مەسەلەی ژیان و گوزەران و ئایندەی خەڵکەوە دەردەکەوێت.
ئەوەندەی بە کێشەی کورد لە ناوچەکدا دەگەڕێتەوە، یەکێکە لە کێشە هەرە ئاڵۆزەکانی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست، هەروەک کێشەی فەلەستین کێشەیەکی ئاڵۆزو مەترسیدارە، مەسەلەی کوردیش بەردەوام بەهۆی سیاسەتی سیستەمی سەرمایەداری ئەمڕۆو لەچوارچێوەی ئەو بەرژەوەندیانەدا خۆی نیشاندەدات و دەچێتە پێشەوەو بەردەوام ترسی دووبارە بوونەوەی کوشتارو ئاوارەیی و برسێتی و پاشەکشە پێکردنی هەیە.
مانەوەی کێشەی کورد لە سوریا بەشێوەی ئەمڕۆو بە هەڵواسراوی و نادیاری، کاریگەری لەسەر خەڵکی کرێکارو کەمدەرامەتی سوریا دادەنێت، کە دەلیلە لەسەر بوونی ڕژێمێکی ناوەندی کە جێگای خواستی خەڵکی هەموو سوریا نیە، هەروەک ئەوەی کە بوونی ڕژێمێکی قەومی ئیسلامی داعشی چۆن بەدژی زۆربەی خەڵکی سوریایە ئاواش بەدژی کوردی ئەو وڵاتەیە.
ڕوونە کە حکومەتەکەی جولانی حکومەتێکی دەخوازی ئەمریکاو

هاوپەیمانە ناوچەیی و جیهانییەکانییەتی، نەک رێگر نییە لەبەردەم نەخشەکەیاندا لە ناوچەکەدا، بەڵکو بەهۆی ئەو نەخشەیەوە هاتۆتە سەرکارو بەتەواوی هاوکارو هاوڕای لەگەڵیان. بۆ ئەوان مەسەلەی ئەساسی رژێمی ناوەندەو یەکپارچەیی سوریاو بوونی هەر هێزو لایەن و قەوارەیەک دەبێت لە چوارچێوەی سیاسەتی ئەواندا بچێتە پێشەوە، واتە ئەگەر پێشتر هەسەدەو کوردەکانی سوریا هاوپەیمانی ئەمریکا بوون لە دژایەتی داعش و تیرۆردا، ئەوا ئەمڕۆ بەخۆی داعش و تیرۆرەکەی کە جولانی نوێنەرایەتی دەکات لەدەسەڵاتدایە، بۆیە مەسەلەی هاوپەیمانی هەسەدە و کوردەکان بە ئەمریکاو هاوپەیمانەکانی جێگایەکی نەماوە.
ئەگەر دەورێیەك هەسەدە لەچوارچێوەی شەڕ دژی داعشدا، جێگایەکی پەیدا کرد لە سیاسەتی ئەمریکاداو پشتیوانی و هاوکاری کرا، بەڵام ئێستا ئیتر سیاسەتی ئەمریکا ئەوەیە کە هەسەدە دەبێت بچێتە ناو حکومەتەکەی شەرع و هێزەکانی تێکەڵ بە وەزارەتی بەرگری سوریا بکات و کۆنترۆڵی حکومەتی سوریا بە سەرجەم ئەو ناوچانە بگەڕێتەوە کە لەژێردەستی هەسەدەدا بوەو هەیە! بۆیە تەنها ئاسۆیەکی سیاسی کە هەسەدە هەیەتی لەم دەورەیەدا ئەوەیە کە لەگەڵ حکومەتی شەرعدا رێك بکەوێت. بەوجۆرەش ئەوەی پێی دەوترێت ئەزموونی رۆژاڤا، ئیتر ناتوانێ وەکو خۆی بمێنێتەوەو دەسەڵاتی هەسەدە دەبێت بەشێك لە سیستەم و دەسەڵاتی حکومەتی سوریا!
واتە ئەمریکا ئەمەی دەیکات ئەوە نییە کە تەنیا دەستبەرداری کوردەکانی سوریا و هەسەدە بووە، بەڵکو لەبنچینەدا دەسەڵاتێکیان دامەزراندوە کە خۆی بە دەوڵەتێکی عەرەبی و ئیسلامی سونە دەزانێت و لەسەر ئەساسی هاوڵاتیبوون دانەمەزراوە، واتە دژی زۆربەی خەڵکی سوریایە بە کوردو ئەوەی پێی دەڵێن عەلەوی، دورزی، کریستیان، …هتد هەر بۆیە ناکرێت لەچوارچێوەی رژێم و دەسەڵاتێکی لەوجۆرەدا چاوەڕوانی زیاتر لەوە بکرێت کە خەڵکی کوردستانی سوریا بە مافەکانی خۆیان و هەتا مافە ئینسانییەکان بگەن کە خەڵکی سەراسەری سوریا لێی بێبەرین.
کێشەی کوردستانی سوریا بەدوای کۆبوونەوەکانی پاریس و میونیخ دا زۆر چووەتە دواوە، کراوە بە مەسەلەی ناوخۆیی سوریاو لە چوارچێوەی حکومەتی سوریادا دەبێت بچێتە پێشەوە هەڵسوکەوتی لەگەڵدا بکرێت.
کۆبوونەوەی پاریس کە لە ٦ی جەنیوەری ٢٠٢٦ ئەنجام درا، رێکەوتنی نێوان ئیسرائیل و حکومەتەکەی جولانی لەژێر سەرپەرشتی ئەمریکادا بوو لە بەرژەوەندی ئیسرائیل. ئەوەبوو ناوچەیەکی زۆری خوارو و خواروی رۆژئاوای سوریا درا بە ئیسرائیل لەبەرامبەر بێدەنگکردن لەمەسەلەی کوردا. دوای ئەوە هێرش کرایە سەر دوو گەڕەکی کوردنشینی

حەڵەب (شێخ مەقسود و ئەشرەفیە)و فشاریان خستە سەر هەسەدە بۆ چۆڵکردنی هەردوو پارێزگای ڕەققەو تەبقە و تەنانەت ئەگەری هێرش بۆسەر باقی ناوچەکانی ژێردەسەڵاتی هەسەدە هەبوو. خەریک بوو کۆمەڵکوژیەکی گەورەی کوردەکان بکەن، چۆن لەدژی دورزەکان و عەلەویەکان ئەنجامیاندا، ئەگەر ناڕەزایەتیە جیهانی و ناو کوردستان و ئامادەیی بەرگری خەڵکی خۆڕاگری کودانی سوریا نەبوایە. ئەگەرچی هێرشەکانی حکومەتی جولانی وەستاوە بەڵام ئەگەری دووبارەبوونەوەی دوور نیە لەحاڵەتی رێکنەکەوتنی هەسەدەو حکومەتدا!
لەکۆبوونەوەی میونیخدا لە ١٣ تا ١٥ی فەبریوەری ٢٠٢٦، دا وا نیشاندرا کە کێشەی کورد لەسوریا چۆتە پێشەوە ئەویش بە بەشداری دوو سەرکردەی هەسەدە: مەزڵوم عەبدی و ئیلهام ئەحمەد لە کۆبوونەوەکەدا. بەڵام بەپێچەوانەوە هەر وەک کۆبوونەوەی پاریس، مەسەلەی کوردی بردە دواوە، بەڵام ئەمەیان بەشێوەی ئاشتی بووە و ناچارکردنی هەسەدە بە ملدان بە رێکەوتن لەگەڵ شەرع لە چوارچێوەی سیاسەتێکدا کە ئەمریکاو هاوپەیمانەکانی لەسوریادا دەیانەوێت بیبەنە پێشەوە. بەڵام ئێستا کە هەسەدە بەرژەوەندیە سیاسیەکانی خۆی بە هاوپەیمانی لەگەڵ ئەمریکادا گرێداوتەوە، دەتوانێ لەدەرەوەی سیاسەتی ئەمریکادا لە ناوچەکەو لە سوریادا و لەناو بەرژەوەندیە ناوچەییەکانی ئەمریکاو هاوپەیمانە تەقلیدیەکانی وەکو تورکیاو وڵاتانی دیکەی عەرەبیدا شتێکی دیکە بکات!؟ ئەم ئەگەرە کەمتر لە واقعیەوە نزیکە بۆ هەسەدە.
ئەوەندەی دەگەڕێتەوە سەر بەرەوپێشچوونی دۆزی کورد لە سوریا، وەکو هەندێ لە سیاسەتمەدارو رۆشنبیرانی ناسیۆنالیستی کورد بانگەشەی دەکەن و هەروەها ستایشکردنی شێوازی دەسەڵاتدارێتی هەسەدە بە بەراورد بە دەسەڵاتی یەکێتی و پارتی، لەڕاستیدا سەرباری ئەوەی کە هاوسۆزیەك بۆ پرسی کورد لە سوریا دوای روداوەکانی ئەم دوایيانەو خۆپیشاندانە جەماوەریەکان لە کوردستان و لە دەرەوەی ووڵات، دروست بووە، سەرباری ئەوەی کە هەسەدە لەچاو دەسەڵاتی یەکێتی و پارتیدا چەندین لایەنی پۆزەتیفی هەیە، وەکو وەستانەوە بەرامبەر داعش و کۆنەپەرستی ئاینی، کاڵبوونەوەی گوتاری نەتەوەپەرستی کوردی و ڕەچاوکردنی پێناسەی هاوڵاتی و جۆرێك لە ئازادی بیروباوەر و هەروەها لەبەرچاوگرتنی پێگەیەکی یەکسانتر بۆ ژنان لەگەڵ پیاواندا … بەڵام سەرەنجام هەسەدە بزوتنەوەیەکی سیاسی ناسیۆنالیزمی کوردە لە سوریا و ناتوانێ دژ بە بنەماکانی سیستەم و دەسەڵاتی بۆرژوازی و یاساو نەریتەکانی بوەستێتەوەو بەرگریبکات… هەروەکو چۆن پرسی کورد لە سوریا ناتوانرێ لەچوارچێوەی کۆمەڵێك مافی کەلتوری و

فەرھەنگیدا و بەشداری ھەسەدە لە دەسەڵاتی حکومەتی سوریادا چارەسەر بکرێ. کێشەی کورد لە سوریا سیاسیەو دەبێ بەشێوەی سیاسی وەڵام وەربگرێتەوە. سیاسەتی ئەمریکاو دەوڵەتانی ڕۆژاوا چارەسەری سیاسی ئەم پرسە نیە!

ھەربۆیە حکومەتی ئێستای سوریا ئەگەرچی جێگیر نیە، حکومەتێکی دەورەی ڕاگوزەرە چ بە حکومەتی سەرکوت و ڕاوەستاو، یان جێگای خۆی دەدات بەھێزێکی دیکەی دەخوازی ئەمریکاو ھاوپەیمانەکانی، بەڵام چ بەجێگیربوونی، یان ھەر دەستەوتاقمێکی تری قەومی یان ئیسلامی کە جێگای ڕەزامەندی ئەمریکاو ھاوپەیمانەکانی بێت ناتوانێت وەڵامی خەڵکی سوریا بداتەوەو لەوچوارچێوەیەشدا خەڵکی کوردستانی سوریا ناتوانرێت پارێزراو بێت، ھەربۆیە ھەلومەرجی سوریا ناتوانێت ھەروا زوو سەقامگیر بێت.

بە وەڵام بەکێشەی خەڵکی کوردستانی سوریاو ڕێگری لە کوشتار دوو ڕێگا دەتوانێت کارا بێت: یەکەمیان ئەوەی کە دەوڵەتی سوریا لە دەوڵەتێکی عروبی- ئیسلامی بە ئاراستەی داعیشەوە نەمێنێ و حکومەتێکی غەیرە قەومی و سیکولار دابمەزرێت کە مافی ھاوڵاتی یەکسان بە ھەموو دانیشتوانی سوریا بەرەسمی بناسێت و جێبەجێ بکات! ئەمەش یان لەڕێگای ھاتنەسەرکاری حکومەتی کرێکاریەوە دەبێت لەو ووڵاتەدا یاخود فشاری بزوتنەوەی کرێکاری و جەماوەری ئازادیخوازی سوریا دەتوانێ دەسەڵاتێکی سیکولار و غەیرە قەومی لە سوریا بەسەر بەرژوایەدا بسەپێنێ. لەکاتیکدا ئەم دوو سیناریۆیە دورەدەست دێنە بەرچاو، ڕێگای دووەم ئەوەیە کە خەڵکی کوردستانی سوریا لەڕێگای بەرپاکردنی ڕیفراندۆمێکی گشتی و ئازادانەوە بڕیار لەسەر ئەوە بدەن کە چ جۆرە پەیوەندیەکی سیاسی و یاسایی لەگەڵ حکومەتی ناوەندیدا دادەمەزرێنن تا ڕادەی ئەوەی بڕیار لەسەر جیابوونەوەو دامەزراندنی دەوڵەتێکی سەربەخۆ بدەن.